

Bazar münasibətləri şəraitində iqtisadiyyatın struktur quruluşunun formalaşdırılmasında ən aparıcı problem dövlətsizləşdirilmə və dövlət inhisarında olan əmlakın özəlləşdirilməsidir. Bu problem dünya praktikasında əsas etibarilə xırda, kiçik, orta müəssisələrin yaradılması yolu ilə həll edilir. Ölkə iqtisadiyyatının hər bir sahə və sferasında kiçik bazar strukturlarının formalaşması iqtisadi proseslərin dünya təsərrüfatçılıq təcrübəsində mövcud olan tendensiyalarına cavab verir. Odur ki, dünyanın bütün ölkələrində xırda biznes sferasında müxtəlif profillər üzrə çoxlu kiçik və orta müəssisələr fəaliyyət göstərir.

Müasir şəraitdə dünya iqtisadiyyatında şəxsi və ailə üzvlərinin fərdi əməyinə əsaslanaraq fəaliyyət həyata keçirən orta və kiçik müəssisələr bərabər təsərrüfatçılıq şəraitində fəaliyyət göstərirlər.

Son zamanlar xırda və orta sahibkarlığın görünməmiş dərəcədə inkişafı hiss edilməkdədir. Bu proses xüsusilə o sferalarda mövcud olur ki, burada çoxsaylı maliyyə vəsaitlərinə, avadanlıqların və əmək ehtiyatlarının böyük həcminə o qədər də ehtiyac olmur.

İstehsalın xırda formaların səmərəli fəaliyyət göstərmək imkanları iri istehsalla müqayisədə bir sıra üstünlükləri malikdir. Bunlar aşağıdakılardır:

- yerli bazarlara məsafə baxımından yaxınlıq;
- istehlakçıların (müşətilərin) tələbatlarına maksimum uyğunlaşma;
- iri firmalar üçün əlverişli olmayan xırda partiyalarla məhsul istehsalı
- idarəetmədə paralel səviyyələrin ixtisar edilməsi;

Kiçik müəssisələrin yaradılması və inkişafı eyni zamanda əmtəə və xidmətlər bazarının doyurulmasına, ixrac potensialının yüksəldilməsinə, yerli xammal ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsinə aparıcı magistral yol hesab edilir. Əmək tutumlu sahələrin genişləndirilməsi əhalinin sahibkarlıq fəaliyyəti üçün imkanların həcmində sərbəst istehsal güclərindən və yaradıcılıq səthlərinin maksimum istifadə baxımından kiçik müəssisələrin yaradılması imkan verir. Kiçik müəssisələr tək cə istehsal sferasında deyil, həm də müəssisələr üçün əlverişli olmayan məhsul buraxılışında da səmərəlidir. Bundan əlavə kiçik müəssisələrin səmərəliliyi son məhsulun istehsalı üçün zəruri olan yarımfabrikatın və s. buraxılışında da özünü göstərir. Bütün bunlar isə cəmiyyətin iqtisadi həyatında kiçik müəssisələrin rolu və yerinin müəyyən edilməsinə kompleks yanaşmanın zəruriliyini əsaslandırmağa imkan verir. Xırda və orta müəssisələrin fəaliyyətinə əsaslanan kiçik sahibkarlığın çox böyük ehtiyat mənbələri mövcuddur.

Kiçik müəssisələrin inkişafına əksər ölkələrdə yardım göstərilir. Bu cür faktorlar təsdiq edir ki, kiçik və orta müəssisələrin fəaliyyətinə əsaslanan kiçik sahibkarlıq ictimai-zəruri əməyin təşkilinin yeni forması olub bütün ölkələrdə sosial-iqtisadi mənafeələrə cavab verir. Bu fəaliyyət növü istər bütövlükdə ölkənin iqtisadiyyatı üçün və istərsə də fərdi qaydada ayrı-ayrı vətəndaşlar üçün eyni dərəcədə əlverişli